

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6275-21

meddelad i Stockholm den 8 juni 2023

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 3 september 2021 i mål nr 6343-20

SAKEN

Barnbidrag

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen ändrar kammarrättens dom endast på så sätt att Försäkringskassans beslut upphävs till den del det avser bidrag för tiden från och med den 1 augusti 2017.

BAKGRUND

1. Barnbidrag är en grundläggande och generell socialförsäkringsförmån som lämnas för alla barn som är bosatta i Sverige. När det gäller socialförsäkringsförmåner är utgångspunkten att den som vill ha förmånen måste ansöka om

den. Detta gäller dock som huvudregel inte för barnbidrag, utan det bidraget betalas ut utan ansökan. De undantag som finns är inte aktuella i det här målet.

2. AA, hennes make och deras två barn är bosatta i Sverige. Maken arbetar för en annan EU-medlemsstat vid det landets ambassad i Sverige och omfattas inte av det svenska socialförsäkringsskyddet. Familjen flyttade till Sverige 2014 och Försäkringskassan inledde året därpå en utredning om AAs rätt till barnbidrag. I april 2018 beslutade så Försäkringskassan att AA skulle få barnbidrag, för det ena barnet från och med augusti 2015 och för det andra från och med februari 2017.
3. AA begärde att beslutet skulle omprövas och uppgav att hon inte ville ha något barnbidrag. Anledningen till begäran var att hennes make fick ersättning för barnen som en del av sin lön. Den ersättningen var högre än barnbidragen, men utgick endast under förutsättning att hon inte fick något bidrag från svenska myndigheter.
4. Försäkringskassan ändrade inte sitt beslut och motiverade det med att barnbidrag är en förmån som den berättigade inte kan avsäga sig. AA överklagade till Förvaltningsrätten i Stockholm som avlog överklagandet.
5. AA överklagade vidare till Kammarrätten i Stockholm som biföll överklagandet och upphävde Försäkringskassans beslut. Enligt kammarrätten ger lagtextens konstruktion och rättspraxis stöd för att det inte finns någon skyldighet att ta emot utbetalningar av en förmån som man inte har ansökt om och inte vill ha. Vidare uttalade domstolen att AA redan i samband med att beslutet fattades hade förklarat sig vilja avstå från barnbidrag och angett skäl för det samt att hon därefter konsekvent hade stått fast vid det. Av den anledningen och då det inte fanns något motstående intresse fann domstolen att Försäkringskassans beslut skulle upphävas.

YRKANDEN M.M.

6. *Försäkringskassan* yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och myndighetens beslut fastställas.
7. AA medger att kammarrättens dom ändras på så sätt att *Försäkringskassans* beslut om barnbidrag upphävs såvitt avser tiden från och med den 1 augusti 2017 eftersom det är för tiden från och med det datumet som hennes make inte kommer att få någon ersättning för barnen om hon får barnbidrag i Sverige.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

8. Frågan i målet är om den som har rätt till barnbidrag kan avstå från att ta emot bidraget.

Rättslig reglering m.m.

9. I 15 kap. socialförsäkringsbalken finns bestämmelser om rätten till barnbidrag. Bestämmelser om vem som får barnbidraget finns i 16 kap.
10. I 110 kap. finns bestämmelser om handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner. I 4 § första stycket anges att den som vill begära en förmån ska ansöka om den skriftligen. Av 6 § första stycket 1 framgår dock att det som huvudregel inte behövs någon ansökan i fråga om barnbidrag.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

11. Försäkringskassan har utan någon föregående ansökan beslutat att AA ska få barnbidrag för sina två barn. Om det – som normalt är fallet med socialförsäkringsförmåner – hade krävts att hon ansökt om förmånen skulle hon kunnat avstå från att ansöka om den. Nu fanns inte den möjligheten, utan i stället begärde hon omprövning av beslutet.
12. Försäkringskassan gör gällande att det förhållandet att det inte krävs någon ansökan för att få barnbidrag innebär att det inte finns någon rätt att avstå från bidraget.
13. Enligt 110 kap. 6 § första stycket 1 socialförsäkringsbalken lämnas barnbidrag utan att den som är berättigad till bidraget ansöker om det. Enligt förarbetena är anledningen till att någon ansökan inte krävs att ett sådant krav skulle leda till onödig administration eftersom det som regel saknas behov av närmare utredning hos Försäkringskassan för att rätten till bidrag ska kunna bedömas (prop. 2008/09:200 s. 551). Det förhållandet att det inte krävs någon ansökan har alltså inte någon koppling till möjligheten att avsäga sig utbetalning av bidraget.
14. Högsta förvaltningsdomstolen finner att enbart avsaknaden av ett krav på ansökan inte förtar den som är berättigad till barnbidrag rätten att avstå från att få bidraget utbetalt.
15. Försäkringskassan gör även gällande att det förhållandet att det inte finns någon reglering om rätt att avsäga sig barnbidraget talar för att någon sådan rätt inte finns och tillägger att annars kan den andra förälderns rätt till barnbidrag påverkas.

16. En begäran om att barnbidrag inte ska betalas ut påverkar inte den lagstadgade rätten till barnbidrag. Den rätten kvarstår även om en förälder avstår från rätten att få bidraget utbetalt. Det innebär också att någon annans rätt till barnbidrag inte påverkas.
17. Sammanfattningsvis finner Högsta förvaltningsdomstolen att det saknades stöd för Försäkringskassan att inte efterkomma AA begäran om att barnbidrag inte skulle betalas ut. Som kammarrätten har funnit skulle Försäkringskassan därför ha upphävt sitt tidigare beslut.
18. AA har i Högsta förvaltningsdomstolen medgett att barnbidrag betalas ut under tiden till och med den 31 juli 2017. Högsta förvaltningsdomstolen finner därför att kammarrättens dom ska ändras endast på så sätt att Försäkringskassans beslut ska upphävas till den del det avser bidrag för tiden från och med den 1 augusti 2017.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Per Classon, Inga-Lill Askersjö, Mats Anderson och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Hannah Ivarsson.